

[Augsburg], 30. Oktober 1568

An Johannes Crato von Kraffttheim

UB Breslau, Ms. 9820 (Rehdigeriana 246), Nr. 334 (fol. 444r-445v).

Nobili viro, sapientia virtute et dignitate praestanti, D. Ioanni Cratoni à Crafthaim, archiatro Caesareo. Domino et amico suo colendo. Wien.¹

S. Σὺ δὲ, ὁ κράτιστε κράτων, τῇ φύσει χρώμενος, ἀνίκητος εἶ, καὶ παραφέρεις αὐτοσχεδιάζων τὰς τῶν ἄλλων σκέψεις καὶ παρασκευάς: ἄλλωστε τὰς ἐμαυτοῦ, οὐκ εὐφυοῦς ὅντος, ἀλλ' ἐκ πόνου συγκειμένη, οὐ μὰ Δία δεινότητι καὶ δυνάμει, κατὰ τὸν Δημοσθένη, ἀλλ' ἀπιθανότητι καὶ ἀδυναμίᾳ χρωμένου. Quare posthac styli excusationes alijs relinquas censeo, et meae barbariae veniae apud te paratam esse velis. Serum mihi est polire stylum et ad ideam Ciceronianam conformare, ἀρκουμένῳ ἐξ ἀνάγκης τῷ ἀμωσγέπως δηλῶσαι ἄπερ ἀν διανοηθείην. καὶ ταῦτα μὲν πρὸς τὸ προοίμιόν σου ἀντιπεφροιμάσθω. Ad astrologica quod attinet, Euripideo illo contenti simus: τίς δὲ μάντις ἔστι ἀνήρ; δος ὀλίγ' ἀληθῆ, πολλὰ δὲ φευδῆ λέγει. Itaque eam artem propterea deteriore esse loco velimus, τῆς πάσης ἀνθρωπίνης φρωνήσεως, τῆς οὐδὲν μᾶλλον εἰδύιας τὸ ἄριστον αἴρεισθαι, ἢ εἰ κληρέμενος, ὅτι λάχον τοῦτο τις πράττοι. Reuersionis autem annuae si certus horoscopus constitui nequit: geneseos quā potest? cum vterque à scrupulis motus solaris pendeat? Mihi verò nimis verè hoc anno σ ὥροσκοπεῖ, qui insigni vulnere, allisa fronte in tenebris, faciem meam magis etiam deformauit: neque fefellere ⊕ ♀ ἐν τῷ εὐδαίμονι, neque ἡ ♃ ἐν τῷ κακοδαίμονι. De 24 in tertio, et ॥ in octauo loco nondum habeo dicere, Προμηθεὺς ἐσόμενος μετὰ τὰ πράγματα. Quὸd si Rhaeticus mihi 24 in nonum, ॥ in secundum, σ in 7. vnà cum Η σ ⊕ ♀ transtulerit, οὐχὶ ταῦτα παραστήσεται μοι γινώσκειν. Est ille quidem mirabilis artifex, ἀφ' ἑαυτοῦ μᾶλλον ἵσως ἢ ἀπὸ τῆς ἐπιστήμης. Qui vtinam opus suum astrologicum, cuius mihi formam annos abhinc ferè decem misit, absoluget atque ederet, σωματοποίησας, ὡς ἔφασεν, ἄπαν τὸ τε μαθηματικὸν καὶ τὸ ἀποτελεσματικὸν, ἄμα καὶ ἐπανορθωσάμενος: καὶ τοὺς πολλοὺς τῶν ἀστρολόγων πλανωμένος τὲ παντοδαπῶς καὶ φευδομένους ἔξελέγχας. Pollicebatur se materiam congestam, digerendam mihi ornandamque missurum, προστάτης, ὡς εἰκὸς, τοὺς λακκοπλούτους δι' ἐμοῦ μιμούμενος. Sed cum illos male parta male perdere, quam cum immortali sua gloria et reipublicae literariae fructu, paucas χιλιάδας in rem praeclarissimam conferre malle animaduerterem: non accepi eam prouinciam, partim etiam desperatione fractus, quae mihi per omnem aetatem plurimum nocuit, vt fert frigida Saturni stella, τοῦ πάντας τοὺς λοιποὺς καθυπερτεροῦντός τε καὶ οὐκ ἀσίως οὐδὲ ἡπίως ἐνίους αὐτῶν κατοπτεύοντος. Qui vel solus mihi geneseos meae veritatem ita comprobat, vt τοὺς καινοτομοῦντας οὐκ οἶδ' ὅτι, non dubitem κελεύειν κρόμμυα ἐσθίειν. Verūm in distinctionibus, quarum me conficiendarum ignarum esse doleo, magis labore: in quibus nemo mihi satisfacit. Habeo trifariam a Cypriano, et ab alijs tribus confectas, in multis dissentientes et inter sese et ab euentis: vt perinde ferè sit, ac si nullas haberem. Χρονοκράτορας quidem Firmici καὶ τὰ λοιπὰ τῶν Ἀράβων, si contemnerem, experientiae repugnarem. Illud verò, quod planeta ἐν τῇ γενέσει τὸ ἄνω μεσουράνημα περιπολῶν, ἐν τοῖς περιπάτοις εἰς τὸ κάτω μεταβιβάζεται, καὶ τούναντίον: nihil me plus mouet, quam quod Cicero Arpini genitus Romae consulatum gerit, et Ciliciam prouinciam administrat. Imò ex eo ipso iudicij subtilitas pendet. Aliud certè mihi significabit ॥^{ae} ad Δ ♀ in quinto loco progressio, quām si concursus is in octauo, contigisset, aut ... Etsi mihi seni quid ♀ significet, cum nec adolescentem impellere potuerit? Affert tamen συμποτηρίας, εὐωχίας, κόσμιον ἐσθήτα καὶ τὰ τοιαῦτα πλείω τῶν εἰωθότων, μετ' εὐθυμίας τινὸς καὶ προθυμίας. Ego vero mihi astrologos non viae duces delegi. Insanirem

enim si vnà cum caecis in foueam ruere vellem. sed comites non infacundos, nec viae prorsus ignaros, libenter mihi pro vehiculo esse patior: donec Christus auriga ex hoc sordido et periculoso itinere me in caelestem patriam reuexerit. τέως δὲ περὶ μὲν τῶν τῆς ψυχῆς διαθέσεων, ἐμαυτῷ τὲ καὶ τῇ φίλοσοφίᾳ: περὶ δὲ τῶν περὶ τὸ σῶμα, ὑμῖν τοῖς τῶν ιατρῶν παισὶ: περὶ δὲ τῶν ἀπὸ τύχης γιγνομένων, τῇ πολιτικῇ συνέσει καὶ τοῖς φίλοις συμβουλεύομαί τε καὶ συμφιλοσοφῶ: vnaqüe tecum recognosco, mihi plus mali à mea imprudentia et ignauia, quam ab astris extitisse: nisi quis fortè hoc ipsum etiam ab astris esse dicat, τὸ δι' ἀβελτερίαν καὶ ὄκνον τοῖς καιροῖς μὴ χρήσασθαι ὄρθως. Saepè enim illustrem fortunam repudiaui, vltò mihi se offerentem: in his sordibus non pauciores et molestias et aerumnas, ... pericula, expertus. ἀλλὰ τὰ μὲν προτέτυκται, ἔάσομεν οὐκ ἀγένητα ταῦτα ποιήσοντες: τὸ δὲ μέλλον βελτίον εἴη σοῦ γε φίλα φρονέοντος: ἐφ' οἵς χάριν ἔξομεν αἰεί. De nugis meis, ante acceptas Zwingeri et typographorum literas quas indies expecto, statuere nihil possum: cum ignorem quando, qua forma, quo charactere, quot tomis et Isocratica et Ciceroniana excudere decreuerint. M ... quidem, quae volo. Sed quid tu ibi agas, vbi, si quid bene praecipias, obtemperet nemo? Ingessit se Mercurio meo importunus hospes et cessator molestus, ὁ δρεπανηφόρος ἐκεῖνος καὶ παιδοβόρος: cui Nigra quidem facies, tardus gradus, horrida barba. Eo cani crines et membra effaeta senecta. Quòd si mihi ἐριούνιος ἐρμῆς obtemperaret: τὸν τιτᾶνα in tenebrosa Tartara praecipitaret, qui non alia ξένια nisi aes alienum καὶ βασκανίαν καὶ δυσπραγίαν post se reliquit. Sed spero non defuturam sibi Atlantidem cum sua Virgine. Interim et Excellentiae tuae et magnificis dominis de tam prospera in me voluntate, non quas debeo, sed quas possum gratias ago: ὡς ἀν αὐτὸ δείξῃ: Quid quidem quam primum vellem: eoqüe magis in Demosthene elaboro: cuius iam τεταρτημόριον confeci: quod ἔκλειψις ἵα prope gradum Mercurii mei οὐ μετὰ πολὺ ἔσομένη, οὐκ οἶδ' ὅσον ἀφιλοσοφίας minitari videtur. ἀλλὰ πάντα καλῶς ἔσται ήμῶν μὲν ἐυχομένων καὶ φιλοπονούντων, θεοῦ δὲ συγκατορθώσοντος. Vale et hospiti ποθεινοτάτῳ P. S. cui si nunc rescribere non potuero (Nam schola me vocat, et vector in procinctu ferè est) faciam proximè. 3. Cal[endas] Nouembris 1568.

Hiero[nymus] Wolfius.

¹Vermerk von der Hand Cratos (?): De Astrologicis atque vsu.